

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 16 0 К 000202 19 Кж 8
Бања Лука, 23.07.2020. године

У ИМЕ НАРОДА!

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Даниеле Миловановић, Обрена Бужанина, Горане Микеш и Горјане Попадић, као чланова вијећа, уз судјеловање записничара Соње Матић, у кривичном предмету против оптуженог А.Ж.К., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске – општи дио, одлучујући о жалбама окружног јавног тужиоца у Приједору и браниоца оптуженог, адвоката С.З. из П., изјављеним против пресуде Окружног суда у Приједору број: 16 0 К 000202 18 К 2 од 02.08.2019. године, након одржане јавне сједнице вијећа у присуству оптуженог и његовог браниоца, а у одсутности уредно обавјештеног републичког јавног тужиоца, донио је дана 23.07.2020. године

ПРЕСУДУ

Одбијају се, као неосноване, жалбе окружног јавног тужиоца у Приједору и браниоца оптуженог А.Ж.К. и потврђује пресуда Окружног суда у Приједору број: 16 0 К 000202 18 К 2 од 02.08.2019. године.

Образложење

Пресудом Окружног суда у Приједору број: 16 0 К 000202 18 К 2 од 02.08.2019. године, оптужени А.Ж.К. оглашен је кривим због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске – општи дио (у даљем тексту: КЗ РС -општи дио) и осуђен на казну затвора у трајању од 8 (осам) година, у коју му је на основу члана 50. став 1. КЗ РС - општи дио, урачунато вријеме проведено у притвору, почев од 10.04.1994. до 10.10.1994. године, вријеме проведено у екстрадиционом притвору од 10.01.2018. до 24.08.2018. године, те вријеме проведено у притвору по рјешењу тог суда, од 25.08.2018. године па надаље. Истом пресудом, на основу члана 108. став 1. и 2. Закона о кривичном поступку (у даљем тексту: ЗКП) оштећени С.С., И.Д. и С.Х. су са имовинско-правним захтјевима упућени на парнични поступак, док је на основу члана 98. став 4. ЗКП, оптужени ослобођен од обавезе плаћања трошкова кривичног поступка.

Против те пресуде жалбе су благовремено изјавили окружни јавни тужилац у Приједору (у даљем тексту: окружни тужилац) и бранилац оптуженог, адвокат С.З. из П.

Окружни тужилац пресуду побија због одлуке о казни, са приједлогом да се жалба уважи, побијана пресуда преиначи и оптуженом изрекне казна затвора у дужем временском трајању, уз образложење да у поступку одмјеравања казне првостепени суд није у довољној мјери цијенио утврђене отежавајуће околности, које се односе на начин извршења дјела, чињеницу да су живота лишени двоје старијих људи у својој породичној кући, да је пропустио да цијени као отежавајућу околност да је оптужени избјегавао кривично гоњење бјежањем у другу земљу, те да су побијаном пресудом погрешно утврђене олакшавајуће околности, као што су ранија неосуђиваност оптуженог, да је старије животне доби, те његово лоше имовно стање.

Бранилац оптуженог, жалбу је изјавио из свих жалбених основа, са приједлогом да се у сједници вијећа или на основу претреса одржаном пред другостепеним судом, побијана пресуда преиначи тако што ће се оптужени ослободити од оптужбе или да се иста укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење пред потпуно измјењеним вијећем.

У писменом одговору на жалбу браниоца, окружни тужилац је предложио да се та жалба одбије као неоснована, док бранилац није подносио писмени одговор на жалбу окружног тужиоца.

У сједници другостепеног вијећа Врховног суда Републике Српске, а након излагања списка предмета од стране судије извјестиоца, бранилац оптуженог је изјавио да у цијелости остаје код жалбе, а оптужени је у цијелости подржао жалбу свог браниоца.

Испитујући побијану пресуду у границама жалбених основа, а и по службеној дужности, у смислу одредбе члана 376. ЗКП, одлучено је као у изреци ове пресуде из следећих разлога:

Оспоравајући правилност и законитост побијане пресуде, жалба браниоца оптуженог указује на битне повреде одредаба кривичног поступка, садржане у одредби члана 364. став (1) тачке 1), 2), 8), 9), 11) и став 2. ЗКП, те на повреде члана II/3. Устава Босне и Херцеговине и члана 6. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљем тексту: ЕКЉП). Приговара се да је првостепени суд био непрописно састављен, да је на главном претресу судјеловао судија који се мора изузети, истиче се да је повређено право на правично суђење оптуженог, оспорава се законитост у прибављању доказа на којима је заснована побијана пресуда, истичу се приговори да у побијаној пресуди нису наведени разлози о одлучним чињеницама, да су разлози о одлучним чињеницама противријечни, затим на противрјечност датих разлога у односу на садржај изведених доказа, на прекорачење оптужбе, као и на неправилно примјењене поједине одредбе ЗКП, које су по ставу жалбе биле од утицаја на законито и правилно доношење пресуде.

У оквиру чињеничне основе побијане пресуде, аргументима изнесеним у жалби браниоца оптуженог се оспорава правилност оцјене изведених доказа, па слиједом тога и правилност утврђења одлучних чињеница, са тврдњом да спроведени докази не потврђују тврдње оптужбе да је оптужени починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. у вези са чланом 22. КЗ РС - оптши дио, за које је побијаном пресудом оглашен кривим.

Неосновани су приговори из жалбе, којима се истиче да је првостепени суд починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 364. став (1) тачке 1) и 2) ЗКП, тврдњом да је судија Мирјана Басрак Миодраговић била члан првостепеног вијећа, а да се морала изузети, јер је учествовала као члан ванрасправног вијећа у доношењу одлуке по приговорима браниоца на оптужницу. Прије свега, овај суд наглашава да у наведеним тврдњама браниоца, ни у ком случају не постоји повреда из тачке 1) цитираног члана, јер је првостепени суд био прописно састављен и у изрицању побијане пресуде није учествовао судија или судија-поротник који није судјеловао на главном претресу, нити судија који је правоснажном одлуком изузет из суђења. Без основа су и приговори жалбе браниоца којима се указује на повреду из тачке 2) цитиране законске одредбе. Наиме, одредбом члана 364. став (1) тачка 2) ЗКП, прописано је да битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је на главном претресу учествовао судија или судија-поротник који се мора изузети и у овој одредби се назначава члан 39. тачка 1. до 5. ЗКП. Према томе, због чињенице да је наведена судија учествовала као члан ванрасправног вијећа у доношењу одлуке по приговорима браниоца на оптужницу, никако не значи да је побијана пресуда захваћена наведеном битном повредом, како то погрешно сматра бранилац, јер та чињеница није разлог за изузеће по члану 39. тачке 1. до 5. ЗКП. Осим тога, ниједна одредба ЗКП, која се примјењује у овом кривичном предмету, не забрањује могућност да судија који је учествовао као члан ванрасправног вијећа у доношењу одлуке по приговорима на оптужницу, може бити члан и претресног вијећа првостепеног суда, а сама та чињеница не представља околност која изазива сумњу у непристрасност тог судије, како то погрешно сматра бранилац оптуженог. Ово с тога што, према одредбама ЗКП на основу којег се води овај поступак, већи дио доказа се налази у спису предмета, већ у фази када предсједник првостепеног вијећа задужи предмет, па самим тим, сви чланови вијећа прије почетка претреса могу извршити увид у све те доказе и тако се могу упознати са њиховим садржајем. Осим тога, ванрасправно вијеће не оцјењује да ли је основана оптужница, већ да ли је основан приговор. Притом, у овом предмету, изведено је и велики број доказа, којих није било у судском спису у вријеме одлучивања о приговорима на оптужницу, тако да судија Басрак Миодраговић није могла ни бити упозната са свим доказима, а самим тим, у тој фази поступка, није могла исте ни оцјењивати. Ставови који се у жалби наводе, изнесени у рјешењу Вишег суда у Београду, те пресуди Врховног Касационог суда Србије, не могу се примјенити у конкретном предмету, јер се не ради о истим правним ситуацијама. С тога, имајући напријед наведено, те имајући у виду да се у конкретном предмету, поступак води по раније важећем ЗКП, те да нема правоснажне одлуке о изузећу, нити је на главном претресу учествовао судија или судија-поротник који се морао изузети (члан 39. тачка 1. до 5. ЗКП), то су без основа жалбени приговори о учињеним битним повредама одредаба кривичног поступка из члана 364. став (1) тачке 1) и 2) ЗКП.

Неосновани су и жалбени приговори браниоца да је првостепени суд повриједио право оптуженог на правично суђење. Наиме, због чињенице да је предсједник вијећа одбила приједлог одбране да се одступи од редовног тока расправљања, односно, да прва радња у поступку не буде испитивање окривљеног, већ да се прво изведу докази на околности законитости записника о испитивању окривљених у истрази дана 15.04.1994. године и приједлога за издвајање тих записника из судског списка, првостепени суд није повриједио право оптуженог на правично суђење, нити је повређена одредба члана 293. ЗКП. Ово с тога што цитираном законском одредбом је одређено да вијеће може одредити да се одступи од редовног тока расправљања због

посебних околности, а нарочито због броја оптужених, броја кривичних дјела и обима доказног материјала. У конкретном случају није донијета таква одлука о одступању од редовног тока расправљања, већ је предсједник вијећа одбио такав приједлог. Притом, по оцјени овог суда, сама чињеница да је предсједник вијећа одбио наведени приједлог одбране, није довела до повреде права оптуженог на правично суђење, како то тврди жалба браниоца, јер разлоге због којих је бранилац предлагао одступање од редовног тока расправљања, не представљају посебне околности, обзиром да је само један оптужени и то за једно кривично дјело, а обим доказног материјала нема никаквог значаја, да би се због тога измјенио редовни ток расправљања, у смислу тога да оптужени након извођења доказа, износи своју одбрану, што би са једне стране, представљало преседан у судској пракси у поступцима који су се водили или се воде по ранијем ЗКП, а са друге стране, оптужени има право да не износи своју одбрану, чиме је и упознат од стране предсједника првостепеног вијећа.

Исто тако, неоснован је и приговор ове жалбе којим се истиче да је првостепени суд повриједио право на правично суђење оптуженом, као и да је прекршио одредбе члана 1. став 2., члан 4. став 2. и члан 11. ЗКП. У овом сегменту побијања пресуда, жалба истиче да првостепени суд није дозволио одбрани копирање појединих доказа који су се налазили у судском спису, те да није удовољио захтјеву браниоца за уручивање копије потписаног записника првостепеног суда од 02.08.2019. године, са објаве првостепене пресуде, коју копију је бранилац у два наврата, писмено тражио да му се уручи и да до дана подношења жалбе, та копија није уручена одбрани, због чега се одбрана није могла у жалби очитовати на околност, уколико постоји несагласност пресуде која је објављена са писмено израђеном пресудом. Прије свега, са једне стране, према стању списка, првостепени суд није одбио захтјев браниоца да копира доказе побројане на страни 5. жалбе, нити да је одбрани забранио копирање тих доказа. Исто тако, према стању списка, првостепени суд није одбио ни захтјев браниоца за уручивање копије потписаног записника са објаве пресуде. Са друге стране, веома је нелогично да првостепени суд није дозволио браниоцу копирање ових доказа, код чињенице да су докази набројани на страни 5. жалбе (2. и 3.), изведени на претресу пред првостепеним судом, управо на приједлог одбране, док је доказ под редним бројем 1. на страни 5. жалбе, оригинална пресуда Округног суда САД од 26.06.2018. године, која је у преводу од стране тумача, такође изведена као доказ одбране. Осим тога, докази под 1. и 4. се односе на чињенице у вези са датумом хапшења оптуженог у САД-у, што произилази из приједлога за извођење доказа браниоца од 15.04.2019. године, у којем се наводи да је датум хапшења 10.01.2018. године, што је сагласно са изреком побијане пресуде у одлуци о урачунавању у изречену казну затвора, вријеме проведено у екстрадиционом притвору. Што се тиче копије потписаног записника првостепеног суда од 02.08.2019. године (за коју се према стању списка, не може закључити да је одбрани ускраћено ово право), бранилац оптуженог је могао и увидом у списе предмета, установити да ли има разлике између пресуде која је објављена и писмено израђене пресуде, те увидом у тај записник, овај суд оцјењује да исти потпуно одговара писмено израђеној пресуди. Притом, сходно одредби члана 352. став (2) ЗКП, предсједник вијећа, након што јавно прочита изреку, укратко саопштава разлоге пресуде, па евентуално неоцјењивање доказа на основу којих је вијеће донијело одлуку о кривици приликом објаве пресуде, никако не значи да је оптуженом повређено право на правично суђење, како то ова жалба погрешно сматра. Осим тога, првостепени суд није обавезан да у записник са објаве пресуде уноси и садржај разлога пресуде, већ само изреку пресуде.

Надаље, супротно жалбеним наводима браниоца, првостепени суд није повриједио право на правично суђење оптуженог на начин да је прекршио принцип „in dubio pro reo“. Ово с тога што, по оцјени овог суда, првостепени суд није имао сумње у погледу било којег доказа у корист или на штету одбране, осим у дијелу да је и оптужени Књегињић пуцао из аутоматске пушке (на коју чињеницу је и примјенио овај принцип) због чега, супротно наводима из жалбе, није прекршен принцип „in dubio pro reo“, садржан у цитираној законској одредби, па с тим у вези није повријеђено право на правично суђење оптуженог. Притом, супротно наводима из ове жалбе, првостепени суд је дао могућност одбрани да своје аргументе супротстави аргументима оптужбе, на начин што су на приједлог одбране спроведени многобројни докази (како субјективни, тако и објективни), због чега су неосновани и приговори жалбе да је одбрана на било који начин током првостепеног поступка, доведена у неравноправни положај у односу на оптужбу.

Исто тако, чињеница да су као доказ пред првостепеним судом проведени докази пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11-0-К-08-000 039 од 03.07.2009. године и Врховног суда Републике Српске број 118-0-Кж-09-000 149 од 23.09.2009. године, никако не значи да је побијана пресуда захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка из члана 364. став (1) тачка 8) ЗКП, јер супротно наводима из жалбе браниоца оптуженог, ниједна одредба ЗКП, не искључује, нити забрањује извођење ових доказа. Осим тога, тим пресудама су правоснажно осуђени Д.Г. и М.П., након што је утврђено да су починили кривично дјело за које су се теретили, док се није уопште расправљало о кривици оптуженог К.. Побијана пресуда само констатује да је том пресудом правоснажно утврђено да је осуђени Д.Г. пуцао из аутоматске пушке број 120948 кал.7,62 мм, која је пронађена приликом претреса његове куће, а у смислу навода одбране током првостепеног поступка, а и у жалби, да је са наведеном пушком био задужен И.Б.. Притом, побијана пресуда се и изјаснила о овим приговорима одбране, сматрајући их као неоснованим и о томе на страни 11. дала ваљано образложење, које у цијелости прихвата и овај суд.

Без основа су и жалбени приговори браниоца да је првостепени суд прекршио претпоставку невиности оптуженог, на начин да је одбијен приједлог за извођење доказа-Извјештаја Станице јавне безбједности П. број 11-17-02-2 од 11.04.1994. године. И о овим приговорима, побијана пресуда је на страни 30. дала аргументоване и ваљане разлоге, које у цијелости прихвата и овај суд, па се жалилац упућује на те разлоге. У коначности, тај Извјештај се налази у судском спису, те је уз жалбу, бранилац доставио овом суду, међутим, чињенице наведене у овом Извјештају су, по оцјени овог суда, ирелевантне. Осим тога, податке наведене на страни 3. овог Извјештаја „да су извршиоци овог дјела Ђ.Д., Д.Г., А.К., М.П... заједно са још шесторицом неидентификованих младића у маскирним војничким униформама...“, произилазе и из исказа свједока Ж.Б. и Ж.Д., јер су обојица исказали да је у овом кривичном предмету било приведено 15-20 људи. Исто тако, због чињенице да је одбио приједлог одбране за извођење доказа читањем службене забиљешке инспектора СЈБ П. В.К. од 31.03.1994. године, а да је као доказ суда кориштена службена забиљешка истог тог инспектора од 10.04.1994. године, супротно жалбеним наводима, првостепени суд није прекршио претпоставку невиности, јер ниједна од тих службених забиљешки нису докази из којих произилази било каква одлучна чињеница, па стим у вези, исти су неважни за предмет.

Надаље, ни одбијањем доказног приједлога за читање исказа оптуженог М.П. са главног претреса у предмету Окружног суда у Бањој Луци број 11/08, првостепени суд

није прекршио претпоставку невиности оптуженог К., нити је таквом одлуком првостепеног вијећа, одбрана доведена у неравноправан положај у односу на тужиоца, како то погрешно сматра жалба браниоца. Наиме, чињеница да су спроведени докази читањем исказа свједока Ж.Б., Ж.Д. и М.К. на записнике Окружног суда у Бањој Луци у предметима тог суда број 11/08 и број 11-0-К-08-000 039, не значи да су ови записници незаконити докази, како то погрешно сматра жалба браниоца, јер са једне стране, исти су изведени на претресу пред првостепеним судом, уз сагласност странака, а са друге стране, побијана пресуда се ни не заснива на тим исказима, већ на исказима ових свједока датим на претресу пред првостепеним судом. У коначности, свједок М.П. је саслушан на претресу пред првостепеним судом и исти је изјавио идентично као и на претресу у наведеном предмету Окружног суда у Бањој Луци, као и на претресу пред Основним судом у Бањој Луци, тврдећи да када је давао изјаву пред истражним судијом, није имао браниоца, због чега се указује потпуно ирелевантна чињеница што је првостепени суд одбио извођење овог доказа, на чему у жалби, упорно инсистира бранилац.

Неосновани су и приговори жалбе браниоца оптуженог да је побијана пресуда захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка из члана 364. став 1. тачка 8. ЗКП, тврдњом да је заснована на доказу на коме се по одредбама овог закона не може заснивати, а то су записници о испитивању окривљених из истраге од 15.4.1994. године. О истакнутим приговорима, побијана пресуда је на страни 19., 20., 21., 22. и 23. дала веома детаљне и аргументоване разлоге, које у цијелости прихвата и овај суд, па се жалилац упућује на те разлоге. Дакле, на главном претресу пред првостепеним судом, разјашњене су и утврђене све одлучне чињенице од значаја за правилну оцјену процесне вриједности и прихватљивости тих записника, а дати разлози за такав закључак ваљани, због чега су неосновани приговори жалбе којима се оспорава законитост у њиховом прибављању, тврдњом да бранилац није присуствовао њиховом испитивању, у конкретном случају, када је одбрана била обавезна. Законитост у прибављању овог доказа, како то правилно закључује побијана пресуда, произилази из сагласних исказа свједока Ж.Д. и М.К., који су, као истражне судије у конкретном предмету испитивали осумњичене и који су, на главном претресу пред првостепеним судом, искључили било који облик незаконитости у поступку испитивања окривљених, па и оне на које је одбрана указивала у поступку пред тим судом. Ови свједоци су категорично искључили могућност уношења у записник присуства оних лица, конкретно браниоца окривљених, адвоката М.Т. из Б.Л., а да исти није присуствовао овој процесној радњи. Надаље, ти записници из истраге, посматрани са аспекта обимности, са описом оних чињеница које су износили окривљени на околности извршења дјела (у просјеку једна куцана страница формата А4 са проредом), у повезаности са чињеницом да је као записничар, при испитивању свих окривљених, поступала иста особа, С.К., што је и овјерила својим потписом на записнику, не пружају ваљану основу за прихватање аргумената жалбе браниоца, да управо због бројности окривљених приведених критичног дана, сваком њиховом појединачном испитивању, објективно није могао бити присутан исти бранилац, адвокат Т. И коначно, потписи на тим записницима, у смислу одредбе члана 82. став 1. ЗКП, дакле потписи окривљених, на сваком листу записника, потписи истражних судија Ж.Д. и М.К., те записничара С.К., представљају, не само потврду чињеница изнесених од стране испитаног лица, него и потврду вјеродостојности садржаја записника, као цјелине, дакле и присуства оних лица која су поименично наведена у том записнику. Све наведено указује, а супротно тврдњама жалбе браниоца оптуженог, да није било нужно издвајање записника о испитивању окривљених из истраге, у смислу одредбе

члана 83. став 1. ЗКП, те се на тим записницима, као законито прибављеним, у повезаности са другим доказима, могла засновати побијана пресуда. То што у спису нема рјешење да је адвокат М.Т. постављен окривљенима за браниоца по службеној дужности, никако не значи да исти није присуствовао испитивању окривљених у својству браниоца, као што само постојање таквог рјешења, не би било доказ да је бранилац био присутан тој процесној радњи, уколико није констатовано његово присуство и уколико истражне судије искажу да није био присутан. Притом, одлука првостепеног суда о одбијању приједлога одбране за издвајање наведених записника, донесена је дана 16.04.2019. године и то након што је бранилац ставио тај приједлог и након што је исти веома опширно образложио (на двије куцане странице) разлоге за тај свој приједлог, па сама чињеница да су на наставку главног претреса дана 16.05.2019. године, проведени докази одбране у вези са тврдњом браниоца о незаконитости тих доказа, никако не значи да је првостепени суд прекршио претпоставку невиности оптуженог, како то погрешно сматра ова жалба. Исто тако, приједлог за извођење нових доказа, које је бранилац, уз допис доставио овом суду дана 22.07.2020. године у 11,25 часова, путем факса, дакле 24 часа прије одржавања јавне сједнице другостепеног суда, никако не доводе у питање правилност закључка првостепеног суда да су записници о саслушању окривљених из истраге, законити докази, на којима се може заснивати судска одлука. Ово стога, што са једне стране, бранилац у приједлогу за извођење нових доказа не износи разлоге зашто раније није предложио ове доказе, већ само наводи да је то истакао у завршној ријечи. Са друге стране, из предложеног новог доказа – одговор на захтјев КПЗ Б.Л. Одјељење притвора од 21.07.2020. године, супротно наводима из приједлога, никако не произилази да адвокат М.Т. није присуствовао испитивању окривљених, како то погрешно закључује бранилац, јер је у одговору наведено да су одређене евиденције уништене на основу одлуке Архива РС, те да су увидом у њихове доступне евиденције утврдили да наведена лица нису имала посјете дана 15.04.1994. године у просторијама КПЗ Б.Л. Присуство браниоца испитивању окривљених-притворених лица од стране истражног судије у просторијама КПЗ Б.Л., се никако не може сматрати посјета адвоката, већ то представља присуство браниоца предузетом истражном радњом-саслушање окривљених од стране истражног судије, које се не мора евидентирати као посјета притвореним лицима.

Без основа су и жалбени приговори браниоца оптуженог којима се тврди да је измјеном оптужнице од стране тужиоца, прекорачена оптужба и да је тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 364. став (1) тачка 9) ЗКП. Ово с тога што са једне стране, сходно одредби члана 337. ЗКП, тужилац има право да измјени оптужницу, ако нађе да изведени докази указују да се измјенило чињенично стање изнесено у оптужници, све до часа објаве предсједника вијећа да је главни претрес завршен. Да ли проведени докази указују да се промјенило чињенично стање, је ствар чињеничног стања и то не доводи у питање право тужиоца на измјену оптужнице, у смислу прекорачења оптужбе. Једино ако је опис кривичног дјела толико измјењен да од првобитног описа кривичног дјела није остало ништа или је остало веома мало, а остала је само веза по учиниоцу, тек онда би се радило о другом кривичном дјелу, које захтјева покретање новог поступка или проширење оптужнице, ако оптужени одговара још за које кривично дјело, што у конкретном случају није било. У коначности, првостепени суд није ни прихватио измјену оптужнице, већ је исти измјенио чињенични опис дјела, који је у сваком случају блажи за оптуженог, након што је утврдио да нема доказа да је критичне прилике, осим осуђених П. и Г. и оптужени К. из аутоматске пушке пуцао у оштећене.

Надаље, нису основани и приговори жалбе браниоца оптуженог да је побијана пресуда захваћена битним повредама одредаба кривичног поступка из члана 364. став 1. тачка 11. ЗКП, у форми неразумљивости изреке пресуде, њеној противрјечности са датим разлозима, те противрјечности са садржајем доказа и онога што је о њима наведено у образложењу. Изрека пресуде садржи јасан чињенични опис радњи оптуженог К. и сада осуђених Д.Г. и М.П. и то опис њихових радњи појединачно предузетих и у оквиру њиховог заједничког дјеловања, па је из таквог описа јасно дефинисано саизвршилаштво у почињеном дјелу као цјелини, дакле и посљедици. Разлози за све чињенице од одлучног значаја за постојање дјела, идентитета извршилаца, саизвршилаштва и одговорности оптуженог, дати у образложењу побијане пресуде су јасни и ваљано образложени, те сагласни садржају изведених и прихваћених доказа. Осим тога, разлози побијане пресуде о одлучним чињеницама нису противрјечни, јер супротно приговорима ове жалбе, једно лице може преко рамена носити аутоматску пушку и истовремено да држи телевизор, како је то утврдио првостепени суд за оптуженог К., али је јако тешко замисливо да носи истовремено и аутоматску пушку и грађевински материјал како због тежине, тако и због габарита. Надаље, због чињенице да је на страни 22. побијане пресуде наведено да су присуство браниоца потврдили и свјedoци Ж.Д. и Д.З., док је на страни 21. наведено да свједок Д.З. не може да се сјети да ли је у том предмету учествовао у испитивању окривљених у Истражном затвору на Т., не значи да је побијана пресуда захваћена битном повредом из члана 364. став 1. тачка 11. ЗКП, како то тврди ова жалба, јер се током давања исказа пред првостепеним судом, овај свједок сјетио овог догађаја и да је присуствовао као тужилац, те да је истражни судија када се саслушање одвијало у затвору, углавном за браниоца постављао адвоката М.Т., с обзиром да је исти из Б.Л., те да не може ни потврдити ни искључити присуство овог браниоца.

Нису учињене ни битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 364. став 2. ЗКП, на које је указала жалба браниоца оптуженог, а које су по тврдњама из жалбе учињене на начин што је првостепени суд повриједио одредбе члана 347. став 2. ЗКП РС, јер супротно наводима из жалбе, побијана пресуда је оцијенила сваки доказ појединачно и у вези са осталим доказима. Осим тога, супротно жалбеним наводима браниоца, приликом доношења побијане пресуде првостепени суд није неправилно примјенио било коју одредбу ЗКП, као ни право на одбрану оптуженог, а што је било или је могло бити од утицаја на законито и правилно доношење пресуде.

Надаље, неосновани су и жалбени приговори браниоца оптуженог, којима се оспорава потпуност и правилност чињеничних утврђења и закључак побијане пресуде да је оптужени, као саизвршилац, кршећи правила међународног права за вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, дана 30/31. марта 1994. године, у Приједору, заједно са осуђенима Д.Г. и М.П. лишио живота Р. и Р.1 С., на начин чињенично описан у изреци побијане пресуде и тиме починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ РС - општи дио. Ово ради тога што је побијана пресуда у образложењу дала цјеловиту и свеобухватну анализу бројних доказа објективне природе, доводећи их у везу са садржајем записника о испитивању окривљених из истраге, а затим извела правилан закључак о кривници оптуженог за дјело за које се терети, и у том правцу дала образложене и ваљане разлоге, чија се правилност приговорима ове жалбе не може оспорити.

Тако је побијана пресуда, супротно жалбеним приговорима браниоца, дала веома аргументоване и ваљане разлоге на страни 14., 15., 16., 17. и 18. о постојању оружаног сукоба и о вези између тог сукоба и радње које је оптужени заједно са сада осуђенима, предузео критичне прилике, које у цијелости прихвата и овај суд, па се жалилац упућује на те разлоге. Притом, супротно жалбеним наводима, побијана пресуда постојање оружаног сукоба, није утврдила само на основу материјалних доказа, већ и на основу исказа саслушаних свједока, како је то наведено на страни 15. први пасус побијане пресуде. Осим тога, овај суд наглашава, да питање да ли је оружани сукоб међународног или немеђународног сукоба, је битно за доказивање одређених кривичних дјела забрањених према међународном хуманитарном праву. Будући да одредбе заједничког члана 3. Женевских конвенција садрже језгро основних норми, оне су примјењиве увијек у свим приликама и на све стране, те није дозвољено никакво одступање од њих. С тога, када се оптужени терети за дјело из члана 142. став 1. КЗ РС-општи дио, на основу кршења заједничког члана 3. Женевских Конвенција, као што је овдје случај, небитно је да ли је оружани сукоб имао међународни или немеђународни карактер. У вези са жалбеним приговорима којима се оспорава постојање оружаног сукоба, овај суд такође наглашава да би се појединачно кривично дјело могло третирати као ратни злочин, исто не мора временски и просторно коинцидирати са ефективним сукобом, те може бити почињено изван непосредне борбе, а сам злочин није нужно „војне“ природе и не мора нужно бити дио политике или службено потицане праксе, плана и сл. Подручје на којем се конкретно одвијају борбе не поклапа се нужно са географском зоном на коју се примјењује ратно право. Оно се примјењује на читавој територији зараћених држава, односно, у случају интерних сукоба, на читавој територији под контролом једне од страна, независно од тога да ли се на том мјесту стварно воде борбе, све до закључења мира или, у случају унутрашњих сукоба, све док се не пронађе мирно рјешење. Дакле, кршења закона и обичаја ратовања могу се починити у вријеме и на мјесту гдје се не воде никакве борбе. Наиме, између дјела оптуженог и оружаног сукоба може постојати тијесна веза, чак и ако злочини нису почињени у вријеме актуелних борби или на самом мјесту њиховог одвијања. Да би тај услов био задовољен, довољно је да су злочини у тијесној вези са непријатељствима која су се одвијала на другим дијеловима територије под контролом страна у сукобу. Из проведених доказа, који се односе на временски период који је претходио инкриминисаном периоду, јасно произилази да је на територији Босне и Херцеговине, а и конкретно на подручју општине Бихаћ, постојао оружани сукоб између оружаних снага Војске Републике Српске са једне стране и Армије Босне и Херцеговине и Хрватског вијећа одбране, са друге стране, чиме овај суд, налази правилним закључак првостепеног суда да је у инкриминисаном периоду, на подручју извршења дјела, постојао оружани сукоб.

Што се тиче везе између оружаног сукоба и предузете радње, правилно је првостепени суд утврдио чињеницу да су у критичном периоду непријатељства трајала на Б. ратишту што је за последицу имало погибију припадника СЈБ П., чија сахрана је обављена прије инкриминисаног догађаја (што произилази не само из исказа оптужених из истраге, већ и из исказа свједока В.К., Н.Т., Ж.Б., те Д.З.), што је уз начин извршења предметног кривичног дјела у директној узрочно последиочној вези са извршеним ратним злочином. Из исказа окривљених из истраге произилази да је догађају претходила организована акција окупљања пред кућом осуђеног Д.Г., гдје је био присутан и оптужени К., да је оптужени био присутан када је неко предложио да иду „застрашивати Т.“, да је оптужени био присутан када су осуђени Г. и П. прије извршења предметног дјела ушли у претходне двије куће лица бошњачке националности

све у намјери да се „заstraшивање“ реализује, да је оно у коначности и реализовано извршењем предметног кривичног дјела на начин како је то чињенично и описано изреком ове пресуде. Предње чињенично утврђење је у директној вези са развијањем догађаја на Б. ратишту, гдје се фактички одвијао оружани сукоб, а оптужени је допринио и подржао такав сукоб на начин да је прихватајући организовану акцију заstraшивања односно убиства цивила и учествујући у њој, починио ратни злочин.

Надаље, супротно жалбеним приговорима браниоца оптуженог, побијана пресуда је правилно утврдила да је критичне прилике оптужени био наоружан аутоматском пушком и о томе на страни 35. дала аргументоване и ваљане разлоге, које у цијелости прихвата и овај суд, па се жалилац упућује на исте. У овом дијелу, ова жалба веома опширно указује на одредбе Закона о заштити свједока под пријетњом и угрожених свједока Босне и Херцеговине, истичући да суд не може заснивати пресуду искључиво на основу доказа из члана 11. или 14. до 22. овог закона, наводећи притом да утврђење ове чињенице да је оптужени Књегињић имао аутоматску пушку, произилази само из исказа осуђеног, сада покојног Д.Г. дат у истрази. Међутим, са једне стране наведени Закон се не може примјенити на конкретни случај, јер окривљени Д.Г. није био нити угрожен, нити свједок под пријетњом, а ни заштићени свједок. Притом, у Републици Српској се не примјењује овај Закон, јер постоји Закон о заштити свједока у кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 48/03), који се примјењује у кривичним поступцима који се воде пред судовима у Републици Српској. Са друге стране, исказ Д.Г. из истраге, у дијелу у којем наводи да је оптужени Књегињић имао аутоматску пушку, побијана пресуда правилно доводи у везу са исказом Ђ.Д., који је исказао да се не сјећа шта су остали имали од оружја, затим са исказом Поповића из истраге, који набраја оружје које је било код куће Д.Г., гдје су се најприје окупили критичне вечери, као и са потврдама о привременом одузимању предмета СЈБ П. 10.04.1994. године од Д.Г., из којих је видљива велика количина наоружања које је пронађено у његовој кући. Ове чињенице, побијана пресуда затим правилно повезује са чињеницом да се у касним ноћним часовима критичне вечери, сви они окупљају да би „заstraшили Т.“ и крећу у обилазак кућа лица бошњачке националности, као и са чињеницом да овакве радње не подузимају се ни у мирнодопским условима, без наоружања, а поготово не 1994. године када је наоружање било лако доступно.

Исто тако, првостепени суд је правилно оцјенио исказ оптуженог као невјеродостојан и због чега га није прихватио, правилно утврдивши да оптужени Књегињић није потпуно досљедан у својим исказима у истрази и на претресу пред првостепеним судом, иако жалба његовог браниоца истиче да је он досљедан у својим исказима. Наиме, у свом исказу пред судом у погледу описа доласка до куће С.Ц., наводи мотив у виду отуђења грађевинског материјала који се налазио испред куће, а у истрази наводи провалу у ову кућу и отуђење ствари из куће, које осим њих четворице, односе још њему непозната 4 или 5 младића. Сљедећа недосљедност у овим исказима огледа се у чињеници да се у истрази као мотив доласка до куће Р.С. наводи сазнање да исти има мотор и бицикл, док на претресу пред првостепеним судом исказује да пред ову кућу долазе кад чују пуцњаву, а док су још код куће Ц. Надаље, оптужени у истрази потврђује да је са Ђ.Д. остао испред куће а не зна ко је ушао у кућу, зна да је била велика рупа на улазним вратима и да се упалило једно свјетло у сусједној кући, чуо је пуцњаву у кући, а не зна ко је пуцао, док пред првостепеним судом тврди да су до ове куће дошли када је иста већ била проваљена од стране више униформисаних лица које затиче на лицу мјеста. Такође у истрази тврди да није у кући видео лешеве и да је у

просторији из које је понио ТВ, било упаљено свјетло, док на претресу наводи да је у просторији из које је понио ТВ, видио тијело Р.С. Оптужени је једино досљедан у дијелу исказа да му је Ђ.Д. наредио да врати ТВ што је и учинио, те да није имао оружје код себе, међутим, овај дио исказа је у супротности са осталим доказима, што је правилно утврдио првостепени суд.

Дакле, докази објективне природе и то записник о увиђају од 31.03.1994. године и фотодокументација лица мјеста, који потврђују оштећења на улазним вратима куће оштећених и проналазак чаура, записник о судско медицинском прегледу леша, на основу кога је вјештачењем утврђен механизам повређивања и узрок смрти Р. и Р.С., резултати балистичких вјештачења којима је утврђено да чауре пронађене у кући оштећених потичу од метака испалених из пиштоља калибра 7,65 мм и аутоматске пушке број 120948, калибра 7,62 мм, која је пронађена у кући осуђеног Г., те уз потврду одузета од његове супруге, како то правилно закључује побијана пресуда, сагласни су у одлучним чињеницама садржају записника из истраге о испитивању окривљених од 15.4.1994. године, у оним сегментима њихове одбране, у којима су потврдили заједнички долазак до куће оштећених и насилан улазак, прецизирајући коју врсту ватреног оружја је сваки од њих имао критичне вечери, осим за оптуженог К., за којег се није могло утврдити тачно ватрено оружје које је имао, појашњавајући појединачне улоге у реалним радњама, из којих јасно произилази свијест о њиховом заједничком дјеловању. Таква правилна утврђења дају ваљану основу за закључак којим је првостепени суд правилно одредио психолошки однос и оптуженог К. као саизвршиоца према дјелу у цјелини, па тиме и према посљедици. Дакле, понашање оптуженог К. на мјесту догађаја приликом предузимања свих наведених радњи ни по чему не одудара нити се разликује од понашања других учесника овог догађаја. Свака од радњи које је он предузео у датом је тренутку неопходна, логична, сврсисходна, па је стога логично да је оптужени предузима са свијешћу и вољом у извршењу дјела, јер, свјесно заједно са другима који су наоружани као и он, у касним ноћним сатима креће према кући лица која познаје, свјесно насилно обијањем врата улазе у кућу немоћних и старих људи, оптужени ни једног момента не одступа од остале тројице окривљених, већ се саглашава са свим њиховим радњама и то како чувањем страже од стране Д., тако и пуцањем у тијела оштећених од стране П. и Г., а свој лични допринос даје у обијању улазних врата и насилном уласку у кућу оштећених. Сама чињеница што из изведених доказа није ван разумне сумње утврђено да је оптужени пуцао у правцу оштећених, у оквиру његове утврђене одговорности као саизвршиоца, нема онај значај који јој жалба браниоца придаје, јер када се има у виду релативно мали и ограничен простор куће који је јасно видљив из фотодокументације и скице лица мјеста, јасно је да за реализацију циља односно убиство оштећених није ни било нужно да сви пуцају истовремено. Ненаоружане оштећене могао је лишити живота било ко од њих тројице која су ушла у кућу, а чега су сви они и били свјесни, јер су имали апсолутну доминацију у утврђеним околностима над овим беспомоћним лицима, како је то правилно утврдио првостепени суд.

Код оваквог садржаја доказа, без основа су тврдње жалбе браниоца оптуженог да је побијана пресуда искључиво заснована на записницима о испитивању окривљених из истраге и њиховом изношеном признању и да нема других објективних доказа који потврђују оптужбу. Без основа су и тврдње жалбе, а обзиром на неспорне резултате балистичког вјештачења, да је аутоматску пушку, која је пронађена у кући оптуженог Г. и из које је критичне вечери пуцано у кући оштећених, у јединици дужио И.Б.. И у погледу ових навода и приговора одбране, побијана пресуда је дала веома

аргументовано и ваљано образложење на страни 28. и 29., које у цијелости прихвата и овај суд, па се жалилац упућује на те разлоге.

На основу свега наведеног, овај суд налази да је чињенично стање потпуно и правилно утврђено и да је правилно примјењен Кривични закон, када су радње оптуженог, чињенично описане у изреци побијане пресуде, квалификоване као кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ РС - општи дио.

Овај суд је испитао побијану пресуду у погледу одлуке о казни, а у вези са жалбеним приговорима тужиоца, који предлаже изрицање казне затвора у дужем трајању и браниоца оптуженог, који тврди да је изречена казна престрого одмјерена, налазећи да супростављени аргументи изнесени у обе жалбе, нису основани. Ово стога што је првостепени суд правилно и потпуно утврдио све чињенице и околности од одлучног значаја за одмјеравање казне и истима дао правилан значај. Дао је и ваљане разлоге за оцјену олакшавајућих околности, које правилно налази у личним и породичним приликама оптуженог, његове неосуђиваности, да се ради о лицу средње животне доби, лошег имовног стања, оцу једног малодобног дјетета. Од отежавајућих околности цијењена је чињеница да је дјело почињено према два лица старије животне доби, комшијама које познаје, у касним ноћним сатима. Притом је првостепени суд имао у виду и степен кривичне одговорности оптуженог, побуде из којих је дјело почињено, јачину повреде заштићеног добра, све околности под којима је дјело почињено, начин извршења кривичног дјела, те улогу и предузете радње оптуженог. Тако образложене разлоге, а цијењећи општа правила о одмјеравању казне прописана одредбом члана 41. став 1. КЗ РС - општи дио, овај суд у цјелости прихвата као ваљане, налазећи да ће се изреченом казном затвора по првостепеној пресуди у трајању од 8 (осам) година, као потребном мјером казне, остварити општа сврха кажњавања, из одредбе члана 33. КЗ РС - општи дио.

Исто тако, супротно жалбеним наводима, правилна је и одлука првостепеног суда о имовинско-правним захтјевима оштећених, јер је иста донијета правилном примјеном одредбе члана 108. став 1. и 2. ЗКП.

Како из наведених разлога жалбе нису основане, то је овај суд примјеном члана 384. ЗКП, исте одбио, као неосноване и првостепену пресуду потврдио.

Записничар
Соња Матић

Предсједник вијећа
Др Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић